

Asia: VN/7340/2021

Lausuntopyyntö esitysluonnoksesta laeiksi huumausainelain ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

3 § Määritelmät / Definitioner

Lakiesitys tekisi DMT:tä sisältävistä kasveista laittomia huumausaineita. Esitys ei kuitenkaan perustele millään tavalla, miksi kasvit tulisi kieltää. Esityksen kohdassa 12 suhteesta perustuslakiin todetaan ainoastaan: "Ehdotuksella pyritään kuitenkin suojaamaan ihmisiä, erityisesti nuoria henkilöitä, huumausaineiden aiheuttamilta terveydellisiltä ja sosiaalisilta haitoilta." Näitä väitettyjä haittoja ei perustella millään tavalla, kuten ei perustella "erityisesti nuorten henkilöiden" suojelutarvettakaan. Käytännössä esitys lisäisi kasvit laittomien huumausaineiden määritelmään vain päihtymisen kieltämiseksi.

Kohdassa 12 todetaan myös: "Ehdotukset kytkeytyvät siten perustuslain 19 §:n 3 momentissa säädettyyn julkisen vallan velvollisuuteen edistää väestön terveyttä". Lakiesityksen valmistelijat ovat räikeällä tavalla väärinymmärtäneet väestön terveyden edistämisen. Oikeuskirjallisuudessa on yleisesti katsottu, ettei terveyden ja sosiaalisten haittojen vuoksi ole sallittua käyttää rikosoikeudellista sääntelyä, vaan sosiaaliin haittoihin tulee puuttua sosiaalisin keinoin. Kansainväliset tutkimukset ovat myös todenneet, että laittomaksi säädettyjen päihteiden oikeudellinen sääntely on päinvastoin aiheuttanut valtavasti sekä terveydellisiä että sosiaalisia haittoja, eikä suinkaan vähentänyt niitä.

Esityksen suhteessa perustuslakiin ei oteta minkäänlaista kantaa perustavanlaatuisimpaan perusoikeuteen, eli itsemääräämisoikeuteen. Esitys rajoittaisi ihmisen rikkomatonta oikeutta päättää omasta kehostaan. Tähän oikeuteen kuuluu myös päihtyminen.

Esityksen taustaksi mainitaan "pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman strategiseen kokonaisuuteen 3.6 "Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi" ja siinä mainittuihin tavoitteisiin hyvinvoinnin edistämisestä ja eriarvoisuuden vähentämisestä." Tosiasiassa

esitys lisäksi eriarvoisuutta ja vähentäisi hyvinvointia lisäämällä uusia perusteettomia rajoituksia perusoikeuksiin.

Esitys DMT:tä sisältävien kasvien lisäämisestä huumausaineiden listaan on perustuslain vastainen, eikä sitä ole sallittua säätää.

7 § Eräiden kasvien ja sienien viljelykielto / Förbud mot odling av vissa växter och svampar

Esityksessä käytännössä kiellettäisiin hampun viljely ainakin

- 1) yksityisiltä ihmisiltä
- 2) pienviljelijöiltä
- 3) lääkeaineeksi
- 4) uusien lajikkeiden kehittelemiseksi
- 5) siementen tuottamiseksi viljelyyn
- 6) kasvihuoneissa
- 7) koskien mitään muita kuin raskaan sertifiointiprosessin läpikäyneitä, EU:n viljelytuen alaiseksi hyväksytyjä lajikkeita

Ehdotuksen perustelut ovat heikkoja ja osin jopa valheellisia. Esitys väittää, että muutoksilla selkiytettäisiin viljelijöiden asemaa, vaikka tosiasiallisesti esitys tähtää hampun kasvatuksen laajaan kriminalisointiin. Esitys ei sisällä mitään perusteluja sille, miksi kiellettävät viljelytavat tulisi kieltää.

Esityksen kohdassa 12 suhteesta perustuslakiin todetaan: "Käytännössä ehdotus ei kuitenkaan toisi merkittävää muutosta nykytilaan nähden, sillä sellaisessa hampun viljelyssä, joka ei saa EU:n maataloustukea, käyttötarkoitukseksi on pääsääntöisesti ollut osoitettavissa huumausaineen tuotanto." Tämä väite on valheellinen ja loukkaava, ellei suorastaan ihmisryhmää vastaan kiihottava. Se ei myöskään millään tavalla perustele sitä, miksi hampun kasvatusta pitäisi kieltää, saati miksi se olisi perustuslain mukaan sallittua.

Ehdotus hampun viljelyn rajoitteista on perusteeton, ja yksityisiä ihmisiä koskeva viljelykielto on perustuslain vastainen, eikä sitä ole sallittua säätää.

9 § Luvan myöntäminen / Beviljande av tillstånd

-

11 § Luvan myöntämisen edellytykset / Villkor för beviljande av tillstånd

-

12 § Valmistuslupa / Tillverkningsstillstånd

-

15 § Käsittelylupa / Hanteringsstillstånd

-

15 a § Hampun viljelyä koskeva ilmoitus / Anmälan om odling av hampa

-

16 § Vastuuhenkilöä ja tämän sijaisia koskevat vaatimukset / Krav på ansvarig person och dennes ställföreträdare

-

19 § Selvitys lupaharkintaa varten / Utredning för tillståndsprövning

-

22 § Ensiavussa ja kriisinhallinnassa tarvittavat lääkevalmisteet / Läkemedelspreparat som behövs vid första hjälpen och vid krishantering

-

23 § Poikkeukset tuonti- ja vientilupia koskevista vaatimuksista / Undantag från kraven på import- och exporttillstånd

-

24 a § Hampun viljelyä koskevat ilmoitukset ja kirjanpito / Anmälningar och redovisning som gäller odling av hampa

-

24 b § Hampun viljelyä ja hamppua koskevat poikkeukset ja rajoitukset / Undantag och begränsningar som gäller hampa och odling av hampa

-

30 § Kirjanpitovelvollisuus / Redovisningsskyldighet

-

32 § Eräiden huumausaineiksi luokiteltujen lääkkeiden seuranta / Övervakning av vissa läkemedel som betraktas som narkotika

Esitys 32 §:stä lääkkeiden seurannasta on erillinen, muuhun esitykseen liittymätön lakimuutos. Hyvän hallintotavan mukaan lakiesityksissä tulisi keskittyä yksittäisiin kokonaisuuksiin. Huumausaineiksi luokiteltujen lääkkeiden seurannasta tulisi antaa oma, erikseen valmisteltu ja erityisesti erikseen perusteltu lakiesitys.

45 § Huumausainerikosten estäminen, paljastaminen ja selvittäminen / Förebyggande, avslöjande och utredning av narkotikabrott

Esitys mukaan 45 §:ään lisättäisiin viranomaisille yksittäistapauksessa lupa huumausaineen valmistamiseen, tuontiin Suomeen, vientiin Suomesta tai kauttakuljetukseen. Samoin kuin 32 §, tämä pykälä on irrallaan muusta lakiesityksestä, ja siitä tulisi antaa erikseen valmisteltu lakiesitys. Muutokselle ei anneta tässä lakiesityksessä minkäänlaista syytä tai perusteluja, muuta kuin: "Viranomaisten mahdollisuuksia huumausainerikosten estämiseen, paljastamiseen ja selvittämiseen parannettaisiin ja muutoksenhakua koskevaa sääntelyä päivitetäisiin." Säännöskohtaisessa perustelussa ei anneta perustulta, vaan vain kuvaillaan muutoksen sisältö.

47 § Huumausainelakirikkomus / Förseelse mot narkotikalagen

-

49 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

-

Tietojen luovuttaminen viranomaisille ja tieteelliseen tutkimukseen (sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain 15 §) / Utlämnande av uppgifter till myndigheter och för vetenskaplig forskning (15 § i lagen om elektroniska recept)

-

Voimaantulo / Ikraftträdande

-

Muuta kommentoitavaa esityksestä / Andra kommentarer om propositionen

Esitys on kaikenkaikkiaan erittäin puutteellisesti perusteltu. Muutoksille ei esitetä kunnollisia syitä. Perusoikeustarkastelu on täysin puutteellista ja osin jopa valheellista. Esitys rajoittaisi perusteettomasti kasvien viljelyä ja lisäksi rikosoikeudellista sääntelyä, mukaanlukien huumausainerikokseen liittyvät perusoikeuksia rajoittavat pakkokeinot DMT:tä sisältävien kasvien tapauksessa.

Antti Laine